

Міністерство освіти і науки України
Одеський державний аграрний університет
Вроцлавський економічний університет (Республіка Польща)
Західно-Каспійський університет(Азербайджан)
Національний інститут економічних досліджень (Республіка Молдова)
Вища школа бізнесу, медіа та реклами (Республіка Польща)
ННЦ Інститут аграрної економіки
Київський національний економічний університет
Полтавський державний аграрний університет
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Сумський національний аграрний університет
Уманський національний університет садівництва

«БРАСЛАВСЬКІ ЧИТАННЯ. ЕКОНОМІКА ХХІ СТОЛІТТЯ: НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА ГЛОБАЛЬНИЙ ВИМІРИ»

Збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної
конференції
(06 листопада 2024 року)

Одеса 2024

УДК 339.9:364

Браславські читання. Економіка ХХІ століття: національний та глобальний виміри: Збірник матеріалів ІІ Міжнародної наукової-практичної конференції, 06 листопада 2024 року. Одеса, ОДАУ. 2024. 394 с.

Збірник матеріалів містить наукові надбання та доповіді учасників ІІ Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої актуальним питанням розвитку економіки в сучасних умовах. У матеріалах розглядаються теоретичні та практичні аспекти економічних відносин на національному та міжнародному рівнях, зокрема у сферах аграрного виробництва, фінансового менеджменту, маркетингу, логістики, управління персоналом та застосування сучасних технологій. Представлені дослідження та рекомендації спрямовані на пошук рішень для ефективного функціонування економіки в умовах глобалізації, враховуючи досвід різних країн.

Збірник буде корисним для науковців, економістів, викладачів, аспірантів, студентів та всіх, хто зацікавлений у вивченні сучасних економічних процесів і тенденцій.

Рекомендовано до друку рішенням науково-методичної ради Одеського державного аграрного університету протокол №4 від «14» листопада 2024 року.

Редакційна колегія:

Мацієвич Т.О. к.е.н., доцент, в.о. декана факультету економіки та управління ОДАУ (голова ред.колегії)

Запша Г.М., д.е.н., професор, зав. кафедри менеджменту ОДАУ

Крюкова І.О., д.е.н., професор, зав. кафедри обліку і оподаткування ОДАУ

Баланюк І.Ф., д.е.н., професор, зав. кафедри обліку і аудиту, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Князева О.А., д.е.н., професор, в.о. зав. кафедри економічної теорії та економіки підприємства ОДАУ

Ревуцька А.О., к.е.н., доцент кафедри економіки Уманський національний університет садівництва

Найда А.В., к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування (заступник голови ред.колегії)

Петренко О.П. к.е.н., доцент кафедри економічної теорії та економіки підприємства ОДАУ (відповідальний секретар)

Грекова Т.М. асистент кафедри менеджменту ОДАУ (технічний редактор)

Відповідальність за достовірність даних, зміст і якість матеріалів збірника несуть автори.

5. Юрчук Н.П., Кіпоренко С.С. Цифровізація сільського господарства: виклики і можливості для фермерських господарств. *Агросвіт*. 2024. №19, С.56

Шацька З. Я.,

*д.е.н., доцент, доцент кафедри смарт-економіки
Київський національний університет технологій та дизайну,*

м. Київ, Україна

Пузирьов С. О.,

*здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії
Державний науково-дослідний інститут
інформатизації та моделювання економіки,*

м. Київ, Україна

Халіляєва О. В.,

*здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії
Державний науково-дослідний інститут
інформатизації та моделювання економіки,*

м. Київ, Україна

АНТИКРИЗОВЕ ІННОВАЦІЙНЕ УПРАВЛІННЯ АГРОПІДПРИЄМСТВАМИ ЯК ДОМІНАНТА ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ КРАЇНИ

Економічна криза та численні виклики, з якими зіштовхуються країни у періоди економічної нестабільності, вимагають нових підходів до управління ключовими секторами економіки. Одним з таких секторів є агропромисловий комплекс, який забезпечує продовольчу безпеку країни та робить вагомий внесок у формування та розвиток загального економічного потенціалу країни. У зв'язку з цим ефективно антикризове управління агропідприємствами стає важливою умовою відновлення економічного потенціалу країни, де важливу роль відіграє інноваційний підхід, який здатен не лише мінімізувати негативний вплив кризових явищ, але й створити нові можливості для сталого розвитку. Агропромисловий комплекс займає провідне місце в економіці багатьох країн, зокрема країн з потужним аграрним сектором, що обумовлено кількома чинниками: забезпечення продовольчої безпеки – стабільне виробництво сільськогосподарської продукції є базовою умовою для забезпечення населення харчовими продуктами; експортний потенціал – продукція агропромислового комплексу є однією з основних статей експорту багатьох країн, що сприяє поповненню валютних резервів та зниженню дефіциту платіжного балансу; створення робочих місць – агропромисловий комплекс забезпечує роботою значну кількість людей, особливо у сільській місцевості, що сприяє зниженню рівня безробіття [1-6].

Однак, аграрний сектор часто виявляється надзвичайно вразливим до кризових явищ, зокрема через кліматичні умови, залежність від міжнародних ринків, інституційні та економічні виклики. Крім того, глобальні зміни, такі як

зміна клімату та пандемії, війна створюють додаткові ризики для стабільності агропромислового комплексу [1; 3; 6].

Антикризове управління агропідприємств є особливо актуальним, оскільки останні схильні до зовнішніх ризиків, таких як природні катастрофи, зміни в законодавстві, коливання цін на продукцію, наслідки воєнних дій в країні, валютні курси та інші чинники. Основними елементами антикризового управління є:

- моніторинг ризиків (систематичний аналіз зовнішніх та внутрішніх чинників, що можуть призвести до кризи);
- планування на випадок кризи (розробка стратегій та сценаріїв дій у разі виникнення кризових ситуацій);
- оперативне реагування (миттєві заходи для мінімізації наслідків кризи);
- відновлення та адаптація (пошук шляхів для відновлення роботи підприємства після кризи та пристосування до нових умов) [2; 4; 5].

Оскільки інновації є ключовим чинником, що дозволяє агропідприємствам не лише адаптуватися до кризових явищ, але й перетворювати кризу на можливість для розвитку, то основними напрямками інноваційного управління в аграрному секторі визначено:

- технологічні інновації – використання нових технологій у виробничих процесах, таких як автоматизація, точне землеробство, генетична модифікація культур, впровадження біотехнологій;
- організаційні інновації – вдосконалення управлінських процесів, модернізація логістики, підвищення ефективності використання ресурсів;
- інновації у фінансуванні – залучення нових фінансових інструментів для забезпечення стабільності бізнесу під час кризи (аграрні облігації, страхові продукти, пов'язані з кліматичними ризиками, та інші);
- маркетингові інновації – адаптація до зміни споживчих переваг, розвиток нових ринків збуту, створення доданої вартості для продукції через підвищення її якості, сертифікацію та екологічність [1-6].

Інноваційне управління агропідприємствами відіграє ключову роль у відновленні економічного потенціалу країни, оскільки ефективно впровадження інновацій здатне забезпечити наступні переваги [1-4].

1. Підвищення продуктивності – завдяки впровадженню нових технологій можна суттєво збільшити продуктивність праці та зменшити витрати на виробництво.

2. Сталий розвиток – інновації в сільському господарстві сприяють збереженню природних ресурсів, зниженню негативного впливу на довкілля, що в довгостроковій перспективі забезпечує стабільність економічного зростання.

3. Економічну диверсифікацію – розвиток аграрного сектору на інноваційній основі дозволяє знизити залежність економіки від інших, більш вразливих секторів.

4. Залучення інвестицій – сучасні та конкурентоспроможні агропідприємства приваблюють інвесторів як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках.

Таким чином, для того щоб інноваційне управління стало ефективним інструментом подолання криз та відновлення економіки, необхідно враховувати низку практичних аспектів:

– державна підтримка (необхідне створення сприятливих умов для інноваційної діяльності через фінансування досліджень, створення інфраструктури для стартапів в аграрній сфері та пільгове кредитування);

– освітня складова (важливо розвивати професійну підготовку спеціалістів для впровадження інновацій у сільське господарство, а також підвищувати рівень обізнаності фермерів та менеджерів агропідприємств щодо новітніх технологій);

– співпраця з науковими установами (аграрні підприємства мають активно співпрацювати з науковими центрами та університетами для впровадження наукових розробок у виробничі процеси);

– міжнародний досвід (вивчення та адаптація успішних інноваційних практик з інших країн може сприяти пришвидшенню впровадження сучасних технологій в агропромисловому комплексі) [1-6].

Отже, антикризове інноваційне управління агропідприємствами є важливим чинником відновлення економічного потенціалу країни, де інновації дозволяють не лише зменшити вплив кризових явищ, але й сприяють довгостроковому розвитку агропромислового комплексу. Завдяки впровадженню сучасних технологій, цифровізації, оптимізації процесів та ефективному управлінню ризиками агропідприємства можуть скорочувати витрати, підвищувати продуктивність і якість продукції, а також створювати нові робочі місця. Також у сучасних умовах глобальних змін та криз інноваційне управління агропідприємствами стає домінантою для досягнення економічної стабільності та сталого розвитку країни, де для досягнення успіху необхідна тісна співпраця держави, бізнесу та наукових установ, а також використання новітніх досягнень технологій, фінансів та організаційного управління.

Література:

1. Puzyrova P., Rusina Yu., Tsalko T., Nevmerzhytska S., Nyshenko O., Rubezhanska V. Modeling of management decisions on financial leasing in the agri-food sector. *Laplage em Revista (International)*. 2021. Vol. 7, n. 2, P. 729-736.

2. Olshanska O., Puzyrova P. Theoretical and methodological aspects of management of the competitiveness of agricultural enterprises under military conditions. *Менеджмент*. 2023. Вип. 1 (37). С. 19-28.

3. Бондарчук Л., Мазур Н., Цалко Т.Р., Коваленко М., Заріцька Н. М., Пузирьова В. Інноваційний дизайн фінансово-управлінського обліку та впливу міграції населення на розвиток агропідприємств в умовах безпекових та інформаційних ризиків. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2023. Т. 5 (52). Р. 481-493.

4. Пузирьова П.В., Шацька З.Я., Ряска М.В. Цифровізація агропромислового сектору України: переваги та функціональна основа. *Науковий вимір осмислення та пошуку оптимальних моделей розвитку України: маркетинговий, економічний, фінансовий та управлінський аспекти*: збірник

матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 04-05 березня 2024 року. Київ : АПСВТ, 2024. С. 31-33.

5. Ряска М. В., Рубльов Я. К. Інвестування агропромислового сектору в умовах післявоєнного відновлення. *Домінанти соціально-економічного розвитку України у нових реаліях* : матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих учених та студентів, м. Київ, 29 березня 2024 року. Київ : КНУТД, 2024. С. 189-192.

6. Шацька З. Я., Когут А. Л. Сталий розвиток агропромислового сектору економіки України на засадах "зеленої економіки". Зелена трансформація та стала біоекономіка : монографія / за наук. ред. А. А. Олешко, О. Ю. Будякової. Київ : КНУТД, 2024. С. 361-382.

Шевченко А.А.

*к.е.н., доцент кафедри економічної теорії і економіки підприємства
Одеський державний аграрний університет
м.Одеса, Україна*

Конопельська О.В.

*здобувач вищої освіти
спеціальності 051 «Економіка»
Одеський державний аграрний університет
м.Одеса, Україна*

УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ В АГРОБІЗНЕСІ: ПРОЄКТУВАННЯ СТРАТЕГІЇ МІНІМІЗАЦІЇ

Аграрна сфера є однією з найризикованіших. Управління ризиками, а саме їх мінімізація, для аграріїв є важливим вмінням, що забезпечує ефективне раціональне та стале господарювання.

Колектив авторів [1, с.162] зазначають, що категорія «проектування» пов'язана із створенням прототипу, прообразу передбачуваного або можливого об'єкта (стану). У загальних рисах проектування полягає в аналізі проектної ситуації, синтезі та оцінці рішень. Шарапа В. поняття «стратегія» розглядає в контексті розвитку підприємства [2]: «... являє собою довгостроковий план або набір напрямків, які підприємство вибирає для досягнення своїх цілей та сприяння його зростанню, успішності та конкурентоспроможності. Стратегія розвитку визначає, як підприємство планує використовувати свої ресурси, виробничі потужності, інноваційні можливості та інші фактори для досягнення бажаного стану у майбутньому».

Ми ж пропонуємо визначати стратегію як проект дій, спрямований на досягнення ключових цілей аграрного підприємства та передбачає аналіз внутрішніх і зовнішніх факторів, визначення напрямків розвитку та підходів до вирішення проблем.

Проведення PEST - аналізу є критично важливим для проектування стратегії мінімізації ризиків в агробізнесі, оскільки він дозволяє комплексно оцінити зовнішнє середовище підприємств, ідентифікувати потенційні загрози та

Петренко О.П., Кушніренко С.О. КОНКУРЕНТНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ТА ЙОГО РОЛЬ У ВИЗНАЧЕННІ РИНКОВОЇ ПОЗИЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА	284
Пузирьова П. В. МЕХАНІЗМ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ АГРОПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОСИСТЕМИ	288
Розмарина А.Л. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СТВОРЕННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ	291
Сватаненко С.С., Гнатська Т.М. ТРАНСФЕРТНЕ ЦІНОУТВОРЕННЯ ЯК ОСНОВА УПРАВЛІННЯ СТІЙКОСТІ БАНКУ	293
Соломонова В.В., Волкова А.С., Коваленко О.Р. НАНОТЕХНОЛОГІЇ – КРОК ДО ПРИБУТКОВОГО АГРАРНОГО БІЗНЕСУ	297
Танклевська Н.С., Гусєва В.В. АГРОБІЗНЕС І ЦИФРОВІЗАЦІЯ: ПЕРЕВАГИ ТА ВИКЛИКИ	301
Шацька З. Я., Пузирьов С. О., Халіляєва О. В. АНТИКРИЗОВЕ ІННОВАЦІЙНЕ УПРАВЛІННЯ АГРОПІДПРИЄМСТВАМИ ЯК ДОМІНАНТА ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ КРАЇНИ	303
Шевченко А.А., Конопельська О.В. УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ В АГРОБІЗНЕСІ: ПРОЄКТУВАННЯ СТРАТЕГІЇ МІНІМІЗАЦІЇ	306
Шевченко В.В., Колос В.В. ФАКТОРИ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО ТА ІНКЛЮЗИВНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	310
Шпикуляк О.Г. ПРІОРИТЕТНІСТЬ ІННОВАТИЗАЦІЇ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ ФОРМ ЗАЙНЯТОСТІ	316